

REGGELI POSTA

HETILAP.

EGYSZERSMIND A HEVESMEGYEI GAZDASÁGI EGYESÜLET KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden vasárnapon.

Előfizetési díj: egészévre . . . 4 frt o. é.
" " félévre . . . 2 " " "
" " negyedévre . . . 1 " " "
Egyes szám ára 10 kr.

Előfizetéseket elfogad

EGERBEN a kiadó (halpiacz 239. sz.), vagy a szerkesztő a lyceumi nyomdában;
GYÖNGYÖSÖN Fehér Zsigmond gazd. egy. titoknok ur, vagy Poplan E.
könyvkereskedése; MISKOLCZON Fraenk B. könyvkereskedése — és minden
cs. k. postahivatal.

Hirdetésekről

fizetnek minden háromszor használt sor hely
után 6, másodszeri közzétételnek 5, harmad-
szorinál 4 kr; azonfelül bélyegadó fejében
minden hirdetéstől 30 kr o. é.

I. évi folyam.

10. szám.

Martius 9-én 1862.

KÖZÜGYEK.

N e z e t e k

a mezői gazdaságot illetőleg, a kisebb birtokosok jóléte előmozdítása érdekében.

VII.

Felfogott eszmekapcsolatunknál fogva a trágya kihordása s ideje áll előttünk, melynél azonban nem számít sem illik jobban azon közmondás: „a trágya az — annyi szokás“; mert a kihordás ideje különbözőféle gazdálkodási mód szerint különböző. Így a nyomasztott gazdaságban s a közönséges háromvetői rendszerben a tavaszi vetés és aratás között az első szántás után történik, hogy a második vagyis a keverés által a trágya leszántása foganosítottassék; míg a vetésváltó gazdaságnál nagyobb haszonnal télen át hordatik ki a ganaj, midőn az igamarhának nem oly halmozott dolga lévén, ezenfelül a kihordási munka is kevesebb bajjal eszközölhető.

A munkának és időnek kellő beosztása, hasznosvétele — egy a legfontosabb a gazdaságnál, úgy hogy hosszabb idő, érett gondolkodás, edzett gyakorlat kívánatik arra, hogy a gazda a valódi tapasztalatot, ügyességet magáévé tegye; szóval, hogy a vonó erők egyformán megtegyék mindazt s mindakkor, mit és mikor tőlük várni lehet és kell. Így például tapasztalat szerint bizonyos, hogy a jól tartott erős ökrök egy percz alatt 90 lépést tesznek, két lábnyira számítva mindegyiket egymástól, és hogy 50—56 fontnak számítva egyegy köbláb trágya — egy két ökrös szekér 20—24 s 4 ökrös 30—36 kocskalányit rak fel; úgy hogy a szekér számát s a távolságot vévén fel, legkönnyebb kitudni, mennyi várható naponta egy-egy igától.

Fontosnak mondtuk épen most a munka időbeosztását: mint valóban is az; de mivel beosztási fontosságában — érte a trágya kihordását is — inkább helyhez kötött s a gazda akaratához mért lévén, nála e helyen csak futólag emlékeztetünk. — Egy más s nehezebb kérdés megfejtése áll előttünk, hogy t. i. a kihordott trágya a termőföldön mi módon volna kezelendő?

Híres vegyészek azt tartják, hogy igen cél szerű a trágya kivétel után rögtön alászántani, mert ez uton az egész termő erő a föld sajátjává válván, a termő savak ellánása megátoltatik. De ha a leszántást nem tehetjük, boglyokba rakjuk-e, vagy szétteressük? Mindkét mód ellen nehézség merül fel: mert a boglyokban a chemiai működés önkényű folytatódván, sok tenyészsvak repülnek el; míg a rögtönös széttergetésnél temérdek kárt okoz a nap, a szelek szárító ereje.

Az ezéredemben tett számos vitatkozások közül említjük meg a nagy Schwertz véleményét, ki több országot, különösen Angliát gazdasági szempontból beutazván, azon helyt látta s tapasztalta, hogy az Edinburgh grófságban Crostorp-Lane helység közelében fekvő farm bérlője Bellfrage ur mihelyt a trágya kivételt, rögtön eltergetett; és sokszor megesk, hogy így szétterítve egész télen át is hever, mind e mellett a legpompásb termésnek örvend. Schwertz a most mondottal kombinálva a hallott különböző véleményeket s látott kezelési módokat, abban állapodott meg: hogyha a trágya kihordatván, azonnal alászántatik, a hatás első évben nem fog oly szembetűnőleg mutatkozni, az erő azonban huzamosan fog a földben tartani; az oly trágya ellenben, mely huzamos ideig elterítve fekvött, már az első évben váratlan eredményt mutatand elő, de hatási ereje rövid életű leend. Vagyis az utóbbi esetben a hullott eső, hó itt a termő savakat földbe mosván s azzal összevegyitvén, a vetett mag azonnal termékeny tápszerral találkozik; míg a rögtönösen leszántott trágyanál csak a bizonyos mennyiségű szántás és keverés által áll azon eset elő.

Hogy kinek kevesebb trágya s kevesebb vonóereje van, mint nekünk hazánkban — az utóbbi mód előnyös az elsőnél — bárki beláthatja. Azért ha rögtön le nem szánthatjuk trágyankat, rakassuk azt 12, 16, 20 szekérnyi halmokba s burokul földdel jó vastagon fedessük be, hogy ez által a tenyészsvak tovaillanását, elpárolgását megakadályozzuk; ha pedig nyílik az idő és alkalom, egész erővel hordassuk szét és mitveltessük alá. Kupacokban hagyni már azért is nem célszerű, mert kevesebb, hogy tömötten fekvettén, még ne penészedjék; de e mellett a kupacok helyén az ugynevezett bujafoltok támadnak, melyen a leszántott nedv

következtében a vetemény megdülése bizonynyal várható.

A trágyatergetés szintén nagy gondot igényel, kivált ha birtokunk felülete nem egyenlő. Ez esetben igen ügyelendő arra, miként a dombos helyt szétterített ganaj árnyban legyen a völgyesével; vagyis mivel a dombos helyen szétszórt televény savai eső által mosatván, untalan a mélyebben fekvő helyekre szivárognak, — hogy a völgyes és lapályosokhoz képest a termőegyensúly megközelítessék, — a lejtős és dombos rész mindig sürűbben tergetendő be.

Hogy a jól trágyázás aránya mely mennyiséggel érhető el, — ez érdemben elfogadhatólag nyilatkozik a nagy marhafajjal birt jeles gazda Bergen, ki szerint egy négy lovu vagy négy ökrös szekér felrakhat 36 köbláb szalonnás-trágya, melynek mindegyike 50—56 fontot nyomhat s így következőképp 18—20 mázsát. Ily teheri szekérrel, — hogy a föld trágyázottnak tekintethessék, egy magyar hold legkevesebb 18—20-al igényel; mert ha egy köbláb trágya 1/2° térséget terít be, már helye eléggé tágas.

Hogy e cél elérésére annak megfelelő számú marha kívánatik, már magában érthető; mely mód egyuttal az állattenyésztés, nemesítés s takarmánytermesztés szükségességét nyújtja kezünkbe. Mint fenebb említettük azonban, nem egyre megy az, hogy a trágyaszaporodást akár mily esiribiri, közös barom után akarjuk elérni, mert még abban is, hogy a esigázott marha trágya a heverőnél, a tejképzésre sok táperőt kívánó fejőstehené, a szénafélék mellett sok darát emésztő, hizlalásra szánt a göbtyénél, s a táplálék temérdek erejét elvonó, a csontok növekedési törvényének alávetett fiatal állatá a kifejlett öregebbnél gyengébb, a tenyész-erőre nézve korántsem aránylagos. De legyenek bármily kora állataink, az a földgö, hogy valamin az ember megkivánja a maga mindennapi eledét — úgy az állat, különösen az istállózott állat jótartására kellő gond fordítassék; mert megdöntenhetlen axioma: „a jó marha a jó gazda czimere.“

Erről azonban később többet szólnunk, most kövessük kitért irányunkat, mely logikai egymástán szerint az almoást tárgyalja. A ki birtokán szép számocská barnot tart, annak, hogy az alomszalmára nagy gondjának kell lenni, elvitázhatlan tény már egy tapasztalat, mint minden jóra való népgazdász által ajánlott azon elvnel fogva is: hogy a mit lehetséges, természetből vissza kell adni a földnek, különben mihamarabb kifáradni fog. Sajnos tudat az, de megemlíteni nem mellőzhetjük, hogy hazánkban, kivált az alföldön s a faszegény vidékeken nemesek a nyert szalmát tűzelik fel, de még a trágya is — ugynevezett tözeknek dolgoztatván fel — hason sors vár; úgy hogy a szemes termény a piacon eladatván, a szalma rendszeren eltűzelve, nagy hálatlanul a földnek marad semmi. Pedig aránylag mennyi tér fekszik felhasználatlannul, mennyi árok, homok beültetetlenül, úgy hogy ha kiki birtoka s udvara környékét, az utak mellékét s használhatlannak hitt darabka földet, a helyhez kötött s honos fával beültetné, ez által nemesek földje természet övne meg a kártényektől, védelmezné a szelek ereje ellen, nemesek a benszortult melegebb levegő által a termékenység gyamolítását mozdítaná elő, nemesek a növények diszlesére jótékonyan ható nedvességet tovább tartaná meg: de e mellett házi tűzhelye is aránylag elég mértékben ellátnának tűzelő anyaggal!... Nagyrészt ennek hiánya az oka: miért szegényülnek napról napra szemes gabonát természet gazdaságaink?

Arra nézve, hogy minő alommal lássuk el istállóinkat, bár e részben sokszor épen a körülmények határoznak s egyes vidékeken falevel, ágacska, sás, nád stb pótolják a szalmát; mind e mellett nem egyre megy az, akármivel almozzunk, mert az alomszernek becsét alkalikus savakban gazdaságuk vagy szegénységük s légenyartalmuk határozzák meg. Így Einhof próbatételei szerint, ha földünket merő szalmával akarunk trágyázni s javítani, ez esetben egy 1200 □ öles magyar holdra kívánatknék borsószalma 41³/₄, leneszeszalma 74³/₄, kölesszalma 96, régi búzaszalma 154³/₄, törek-szalma 178¹/₄, fris búzaszalma 315¹/₄, zabszalma 270, rozsszalma 319, s árpaszalma 336²/₄ mázsa, ezután következvén még búkköny, repeze, kukoriceza, babszalma stb; — vagyis, a hány mázsával kevesebb kell egyikből vagy több másikkól egy

holdra, a szerint bir egyik is másik is több s kevesebb a termékenységre nagy jótékonyan ható alkalikus savakkal; mely becsnek tudása szolgáljon almozatási szándokában utmutató kalauzul az élmenyes gazdának.

Ezekután szóljunk az istállózás segédeszközéről; miről azonban jövőre. *Turcsányi.*

LEVELEZÉSEK.

Pesti levelek.

XVII.

Az emberek egykor összejöttek, s mondták egymás között: építsünk egy házat házi isteneink részére, mely senkié sem legyen, és azért mindenki legyen mégis. És építettek, a mint mondták. Belehelyezték aztán házi isteneiket, papokat szereztek, kik az oltártízét folytonan égte tartásák, kik az idejövőknek őseik vitéz erkölcséről beszéljenek, s ezek széplőtlen szellemét egyik ivadékból a másikba átültetni igyekezzenek: kik az erényt magasztalják s a bűn ocsmány ördögét leléleazzák; kik a jót, a nemest küzdelmekben is követésre méltóknak állítsák elő, a gonoszt süllyedésében rutnak, megvetendőnek személyesítsék. — Az emberek, kik építették, örömmel tölték itt idejüket, lelkesedtek a magasztos fellet, visszaborzadtak az aljas szemléletén. Gyermekük is eljöttek, körülsetálták a házat, s estenden szívesebben hallgatták a filemilét, mely a ház tetén hangjának hullámában fűrészté a néma esendet... A házfelügyelő észre vévte ezt, hogy becsalja a kinlevőket, a madarat behozatja, nagy költséggel fényes aranyos kalitkát készített számára, s a közönség megtapsolja. Tetszik az ének, a felügyelő hódol a tömeg tapsainak, padra hanyatja a háziistenek szobrait, s az oltárra lobogó tűz helyett arany kalitkát helyez, melynek költsége felemészti a ház jövedelmét, sőt adóssággal terheli alapját. A jobbak már rég kárhoztatták az eljárás. — Hol vannak a házi istenek — mormogták — kiknek részére építették apáink a házat; s e szavak lassankint visszhangra találtak a közönség keblében, s végre hangos lármában tört ki ajkaikon.

E ház, melyről szóltam, nemzeti-színházunk; s a történet, melyet elbeszéltem, az övé.

Febr. 27-én este az „Angol királyné“ szállodában írók és művészek nagyszámú gyülekeztek össze, hogy módot s eszközt leljenek fel, mely szerint színházunkat anyagilag s szellemileg a bukástól megmentsek. Szellemi visszahelyeztetése anyagi javulását is hozná magával — s ez eszme fonalan belszervezetere kívántak különösen a főfigyelmet fordítani. Hogy színházunk feladatának, mely a drámai költsézet művelésében áll — már rég nem felel meg, s helyette operai színház lett, mindenki tudja. Az operák költsége nem csak önjövedelmét emészté fel, de adósságra meríté az intézetet; — s így az intézet szellemileg eltért rendeltetésétől, anyagilag pedig épen ennek következtében alástílyedt. A fenebb említett összejövetel abban állapodott meg, hogy a színtűgy kezelésével egy ahhoz értő bizatnék meg — s minthogy jelen kezelőt, kiket a hatalom nevezett ki — nem lehet eltávolítani, legalább oda kell hatni, hogy az igazgatóság egy művezetőt vegyen maga mellé, ki mellett ellenőrlő írók, művészek s journalisták comiteje állna, kiknek feladatuk volna színészetünk eredeti rendeltetése alapján oly játékréndet állapítani meg, melyszerint mind az intézet megfelelhessen feladatának, mind pedig anyagi körülményei a felesleges kiadások megszorítása által jobbra fordulnának. — Mint halljuk az igazgatóság e kivitelle hajlandó lenne. Színházunk deficitje hatvanzerre megy; más körülmények között egy felhívás elég lett volna, hogy kétszer annyival járuljon a nemzet intézeze felségelésére; de jelen alkalommal bármily nyomasztó az ügy, ezt kívánni sem lehet. —

— A színházról menjünk át különösen a köznépnel nagy sensatiót gerjesztett helyi esetre, Szilágyi Virgil képviselő elfogatására. A kávé és sörházakban mindenütt erről beszéltek s ez elfogatás esemény volt. Szilágyi minden ellentőrekvés daczára birta a nép kiváló figyelmét. Tanácsesi esőre, a városi gyűléseken Déák Ferenc elleni merész föllépte, s midőn a megyék a febr. páten ellen dörögtek, pestmegyei gyűlésen ez ügyben tartott beszéde — megszerző azt részére. Pestmege gyűlésér hallottam őt beszélni. Középtermete, barna gondosan fésült haja csinos kőrszakállal

ény.

zgatási tanácsa ré-
etik, miszerint He-
rámegyek főispáni
s ur ő méltóságá-
szám alatt kelt
magyméltóságú ma-
es múlt évi decem-
latt kibocsájtott in-
zben visszaállított
ték helyett az oszt-
teljes hatályábani
város területén is
bott komoly büntet-
ettett; mely rende-
telével azonnal ha-

ről 1862-iki februar
si tanácsülésből
gyeztetve s kiadta
Sándor, aljegyző.

Brok.
er . . . 1 frt —
" " " " 40
" " " " 40
" " " " 40
" " " " 20
Gröber és Fia.
es borból Kecskemét-
rdóval 200 frért o. é.

Ó
zó kézi eszközökkel
nyos áron. Alóirt el-
hogy a gép revüjének
észítés ügyében. La-
a zöldfához czimzett

erkovics M. s. k.
watta-gyármok.
1—3.

ény.

eki uradalomhoz tar-
é. martius 12-én reg-
lában 3 vagy hat évre
ál levő mézszárszéki
k áron elárvereltetni
ni szándékozik kellő
relésre meghivatnak.

Babics István,
uradalmi igazgató.

ÉS.

tányosabb áron kap
olékos kézi ezikkeit,
r Smay s. k.

T⁶⁶

körül a vas- és fa-
raltat nyujani.

éren különösen: a le g u
fanemek s több effélék a
nak be. nevezetesen a kö-
gözni által működő ekék
és tiskés hengerek, rögt-
tő gépek: helyhez kötött
álakoló szerkezettel, gőzerő-
épek, u. m. szecska-vágók,
ka-törő gépek: burgonya-
zők és szerszámok.

éirása egyik vagy a másik
kecséget e munka közre-
aban egy harmincz ivre

osan f. é. martius 15-kéig
sodszor mivel nemesörzel-
határidőn túl csak a bolti

szíves volt.
usa végett.
ó hazafiság és szellem erő-
va e vállalatom terjedelmét.

olnár Lajos.
cisző-tulajdonos.

jó szónoki külső; szónoklatában azonban valami iskolai declamáláshoz hasonló vehető észre, mely beszédét hamar untatóvá teszi. Az időtől sokat vártak tőle. A jözsefváros Jókai ellenében képviselőjévé választá. Midőn az országgyűlésen a főirat ügyében folyt a vita, Szilágyit mindenki kíváncsian várta beszédével. Végre a jegyző Szilágyi nevét kiáltá ki, s a közönség hirtelen fordul feléje, ki a legszélső balon foglalt helyet. „Ez a határozati párt batteriája” mondá a mellettem ülő. 1 1/2 óra délután volt az idő, mikorra bevégezte beszédét, mely batteria módra durrogott ugyan, de nem volt benne töltés. Legujabban mint a legszélső párt egyik vezére — annak közlönye a „Jövő” vezetését foglalá el. Mint mondják, az emigratióval levelezéséért fogák el. Sz.

Pest, mart. 2. 1862.

Kedves barátom! Utóbbi levelém fonalán beszéljünk ismét Londonban küldendő tájviselet-ábráról, melyek már sok vidékről beküldettek s folyton készítettnek. A napokban összehasonlítottam a szegedi, kecskeméti s ceglédi ábrákat, melyek mint a tőzs-gyökeres magyar fajt ábrázolók, az eddigiek közt a legérdekesebbek; egyttvéve a szegedi, de a mi a leányokat illeti, legszebb a kecskeméti — pedig a szegediek azt hitték, hogy az általuk lefestetett hölgy lesz a legszebb. A tanyai szépségek közül szemeltek ki egyet, de biz nem a legszerencsésebb választással; mert a ki Szeged hölgyei általános szépségét ismeri, helyeselni fogja azt, a mit több szegeditől hallottam: hogy a lefestett Sírák Erzsínél sok szebb leány van Szegeden. A kecskeméti hölgy egyébiránt oly finom arcu s oly gyöngéd, de még is tömör termetű, miként hajlandó vagyok hinni, hogy valamely urhölgy ilt pórnő köntösben a festő előtt. Érdekes csoportzat még az is, mely a vinga vidéki bolgár nép tarka-barka öltözetét ábrázolja. A kunszentmiklósi nem láttam még, pedig, mint hallám, az igen szép lesz; mit annyival inkább hiszek, mivel ott hazánk legmiveltebb hölgyei egyike Keserü-Bérey Ilka, urhölgy (ki legelőször látott e szép eszme testesítéséhez) áll a kivétel élén. Mindezen tájviselet-ábrák később fizetentként fognak megjelenni az igaz csak könyomatban, miáltal természetesen vesztien fognak érdekességükben, mert ez épen abban áll, ha az öltözetdarabok színe is visszaadatik. Azonban lehet, hogy az ábrák annyira megtetszenek Londonban, hogy találkoznai fog oly vállalkozó, ki színes könyomatban is kiadandja.

Miről írjak még? — A nemzeti színházról! — de nem nem oly végre, mintha bele akarnék nyulni a darázs fészekbe, — hanem csak hogy néhány szóval megemlíthessem a Fortunio dalla című operettet, melynél mulatságosabb s jobban adott darabot nem láttam színpadunkon. Képzelted, mily jól vehetik ki magukat: Bodnár Vilma, Markovic Ilka, Szilágyi Béláné s Némethyéné s még más 3 hölgy, mint puderozott hajú pajzán patvaristák. Bodnár Vilma különösen oly kedvesen játsza csinatan szerepét, hogy az ember akár három nap, s három éjjel-elnézné, s Huber Ida is, ki Fortunio ifju nejét adja puderozott hajjal s rococo öltözetében, igazóleg néz ki, gyönyörűten játszik s énekel. E darab már többször egészen megtölté a házat s még sokszor meg fogja tölni valamint a mára kitűzött „Utolsó levél” című igen érdekes francia vígjáték is, mely a körül forog, hogy egy ifju nő lánykori utolsó szerelmes levele, volt imádója kezei közt van; s mielőtt aztán sok kellemetlenség s aggály fejlődik ki részére, mind addig, míg barátja ildomos intrigája következtében maga a férj égeti meg az ominosus levelet. — Ezen darab alapesezméje azért is tetszik nekem, mert intésül szolgálhat a leányoknak, hogy igen óvatossak legyenek a szerelmi levélírkálással; mert biz fölötté kellemetlen egy férjet szerető nőre nézve, ha volt imádója vagy épen imádó lánykori szerelmes levelei birtokában vannak. Tudok esetet, hogy ily levél miatt párbaj keletkezett, melyben a nő szeretett férje esett el. Ergo, szépeim! ne irjanak kegyetek senkinek szerelmes levelet! Igaz! ezt nem tanácsoltam volna ezelőtt 24 évvel, midőn egri jogász valék; mert bizony jól esett szerelmes szívemnek írva is olvasni; no de biz még a kifecsegés bűmébe esem! — Tehát még egyszer mondom, ne irjanak kegyetek senkinek szerelmes levelet; ez persze nagy feladat, de még nagyobb lehet a baj, s kellemetlenség, mely később az örök hívséget, sirig tartó lángoló érzeményt, stb a szerelmi stílus curialis-hoz tartozó ily féle kitételeket magában foglaló szerelmes levél okozhat — aszony korában.

Remellay Gusztáv.

HAZAI TUDÓSÍTÁSOK.

E rovatunk számára e hét folyama alatt igen kevés följegyezni valót találtunk. Hazánk közigazgatási ügye az ideiglenes hivatalnokok kezében semmi nyilvános jelt nem adja életének. A nemzet a hadi törvények íjesztő sulya alatt nyögvé passzív állást foglalt el, s igen helyesen: felszólalása elleneinek tápot adna ingerkedésre akkor, midőn öneki magának nyíltan fellépni tilos, s így az egyenetlen fegyver, a korlátlan téren álló elleneivel szemközt sikerre nem számíthat. — Különbösen is a külországok mindinkább bonyolódó ügyei elég gondolkodni valót nyújtanak, s vést jöslő fellegeként mutatkoz-

nak büntető ostor gyanánt mindazoknak, kik az igazságot, s ennek kifolyását, a törvényt és jogot, mint Istennek akarátát nem tisztelték, ennek helyére saját emberi akarátukat tolván fel.

E rövid előzmény elvitázhatlan igazsága rá illik a febr. 26-iki kísérletre; bebizonyult ez annak évfordulati napján rendezett s rendezni akart ünnepek alkalmával. A birodalom egyik felében tökéletes csend; a nép szomoruan emlékezett vissza az idétlen szüleményre, mely a törvényesség viszonzi kifejlődésének utjába viratlanul gördült, s új, teméntelen bajoknak lett okozója. A birodalom másik felében is, hol pedig valóságos engedményül vala tekinthető — a tiszteletére rendezett ünnep ellenszenves tüntetésekre adott alkalmat. Helyesen jegyzi meg egy galicziai lap: „Ha a mag jó földben kedvező időjárás mellett nem kel ki, jele, hogy rossz. Ilyen a februári alkotmány, mely gyökeret verni nem tudott, ámbár a népek sovárognak az alkotmányos szabadság után. Kár egyébként az alkotmány színét rá vesztegetni, hisz Gácsbonban minden a régi állapotban van” stb.

Figyelmet érdemel Zágrábmegye közgyűlésén felolvasott helytartósági leirat melyben megemlítetvén, hogy a megye több vidékén inség mutatkozik, a helytartótanács késznek nyilatkozik, a nála letett pénzekből néhány ezer forintot kiosztás végett a szűkölködők közt a megyének — kölesönképen — átengedni. Tulva lévén a megye közönsége előtt, hogy az 1860-ban, különösen a magyaroktól befolyt adakozásokból még 22,000 ft fenmaradt, a helytartótanácsot fölkéri, küldjön azon pénzből vagy 3000 ftot a megyéhez, mely azon tengerit fog a szűkölködők számára vásároltatni. Az inség — egész Zagoriában, Stubiczán, Károlyvár környékén s a mostani Fiumemegyében általános; Netreties és Ozali környékén a nyomort még a télen kiűtött marhavész is növelte.

A Strigonyben olvassuk: Az unjenczozás közledelevelével oly kérdés merült föl, mely hazánkban sok családot mely aggodalommal töltött el. Vannak ugyanis számosan, kik azon hiszben, hogy a sereg-kiegészítési törvények megszüntek, katona-kötelességük daczára megházasodtak. Ezen esetre az érintett törvény 44-ik czikke azt határozza, hogy az illető férfi, ha szolgálatra alkalmas, sorozás nélkül il azonnal besoroztassék; az illető lelkész pedig, ki az összeesketést végbe vitte, kemény pénzbírságra ítéltessék el. Az utóbbi évben ezen vétségek igen gyakoriak voltak és ennél fogva csakugyan nagy hálaival fogadandó Ó Felségének azon legkegyelmesebb elhatározása, hogy az idei unjenczozásnál az érintett 44-ik czikknek szigora mellőztessék azokra nézve, kik még a második korosztályba tartoznak s a sereg-kiegészítési törvény feltételeinek tekintetbe vétele nélkül megházasodtak. Kiemelésre méltó, nagy Ó Felségének ebbeli rendelete s zakkal kezdődik: „Különös kegyelemből.”

JÓTÉKONYSÁG.

Azon összeghez, melyet — mint mult számunkban közölve volt — a gymn. tanári kar küldött az árvízkarosultak részére, névszerint járultak a következők:

Juhász Norbert, fölgymn.-igazgató 5 ft; Szvoréuyi József, 5 ft; Fekete Fülöp, 2 ft; Kiss Ernő 1 es. arany; Schill Athanáz, 3 ft; Schmuck Jakab, 3 ft; Mezner Rudolf, 1 ft; Horváth Zsigmond, 2 ft; Novothny Alajos, 1 ft; Burghard Leó, 1 ft; Zsaskovszky József, 2 ft; Vilczek Ágoston, 3 ft; Lejko Mihály, 2 ft; Szabó Ignác, 1 ft; N. N. 1 ft; Zsaskovszky Endre, 1 ft; Andrassy Ferencz, alapítványi pénztárnok 50 kr; összveg 33 ft 50 kr és 1 db arany.

Igazítás. A helybeli kovács- és kerégyártó egyesült czéh nem — mint közölve volt — 10, hanem 15 ftot adományozott az árvízkarosultak részére; Ürményi keresztneve nem József, hanem Antal.

Az árvízkarosultak részére szerkesztőségünkél letett adományösszeg, 36 o. é. a magy. kir. helytartótanácsához áttetett.

VEGYES HIREK.

Az egri nőegylet által a hazai árvízkarosultak és az irói segélypénztár javára e hó 1-én rendezett zene- és szavalati estély igen népes volt: a lelkes egri közönség, számos vidékiek s legkivált a hölgyek diszkoszorúja összesereglett az előadásra, megviendő egyszersmind áldozati filléreit a ketős szent czélra. — Az előadás bírálatába nem bocsátkozunk s nem is volna helyes taglálni képességét a honfiai s honleányi lelkületű műkedvelőknek akkor, midőn nem művészetüket próbára tenni, hanem az előadási czél iránti lelkesültségéből s ugy szólván közkívánatra voltak szívesek közreműködni. — De igen is haza és karszenvedők, valamint Eger közönsége nevében készletve érezzük magunkat köszönetet szavazni az előadóknak szíves készségeért. — A rendező egri nőegylet im nyilvános köszönetet és elismerést mond Braun R. Violet Ida és Mathild kisasszonyoknak szép zongorajátékaikért; Steinhauer I. és Csiky I. kisasszonyoknak, Ecsedy L. és Poppel Gy. uraknak lelkes szavalataikért, Mennér K. és Ujfalvy M. valamint Petrovics B. urnak s végre s legkivált Braun Keresztély urnak, ki az előadás rendezése körül oly tapintatosan buzgólkodott. Kellemesen lepte meg a közönséget az egri polgári da-

lárdá t. Derzsib R. vezérlete alatt, elénekelvén — befezésül — Kölesei himnuszát.

A jövedelemről a nőegylet későbbben ad számot; egyelőre jelentjük, hogy a tiszta jövedelem 400 ftot meghalad.

Ezután következett a társas lakoma, melyben nagy örömtünkre, Eger szép hölgyei oly számban vettek részt, hogy gyönyör volt a teremben körül tekinteni. Valjon nem rejtegettek-e keblökben azon titkos gondolatot, hogy hátha a lakoma véletlenül tánczezel fog végződhetni? S valóban az ifjuságnak lett volna is kedve egy kis csendes tánczezel fejezni be e különben is zártkörű összejövetelt; de a többség oly határozottan s kéréllhetlenül követel, hogy ne legyen táncz, hogy az végre is elmaradj. Ne hehezteljenek szép hölgyeink; a jövő farsangon annál többet fogunk tánczolni!

A Szent-László-Társulat helyi osztályának választmánya mart. 6-án tartá első tanácskozását. Közérdeklő tárgyai valának a következők: a) jegyzői kimutatás szerint a tagok száma 815; b) pénztárnoki kimutatás szerint az eddig befizetett díjakból és adományokból begyűlt 386 ft 86 kr; c) a helyi ügyek kezelésére és átalán az eljárásra nézve szükséges szabálytervezet kidolgozására bizottmányt neveztetett ki; d) a város lelkes polgárai közt új aláírású iverk fognak kiosztatni; e) az egri választmány eddigi eljárásáról, külön intézkedéseiről s működésének eredményéről a társulat pesti központi választmánya elnökileg értesítettni fog; f) valamint meg ugyenesak a pesti központi választmány meg fog kerétni, hogy leginkább a városnakodók megnyugtató- és a gyanusítók elnémitására a begyűlt pénzek a kifizetett czélokra való mikor és miképi fordításáról az egri választmányt is értesíteni sziveskedjék; végre g) a választmányt is szönetet szavazott ft. P. P. János elnök urnak, a miert a mult évi decz. 29-én mondott jeles elnöki beszéd nyomtatási költségeit fedezni szives volt; ezzel kapcsolatban hálás elismeréssel értesült a bizottmány, hogy érsekatyánk ő exja ugyan e beszédet ezer példányban kinyomatni s megyszerzte kiosztatni kegyeskedett.

Városunkban a mult hó 23-án alakult meg az Arimathiai sz. Jözsefről nevezett egri kath. temetkezési társulat. Ngs és ft. Szaitz Antal prépost, ez. kanonok és plebános ur meghitta a társulat buzgó terjesztőjét R. Adacsy Pál urat, ki számos beirott tag kíséretében megjelent. — Az itt egybegyűltekhez a plebános ur lelkes beszédet tartott, fejtegetvén e társulat jótékonyását; ezután a társulatot megalakulniak nyilvánítá. — Ft. plebános ur engedvén a mart. 2-án megjelent nagyszámu társulati küldöttség kérésének, az egyházi elnökséget elvállalá. E társulat osztályokra szakad, melyek mindegyikében 600 tag van, s ha egy meghalálozik, helyére új lép.

Ezek saját kebelökből szavazat után, egy pénztárnokot, egy jegyzőt és 12 tanácsnokot választanak, kik egy világi elnök alatt állnak. A beírás alkalmával 40 éves korig 20 kr, 40 és 50 év közt 30 kr, 50 éven felül 40 kr fizetettik; ezenkívül mindannyiszor, ha egytag meghal, 10 új krt fizetnek az élő tagok pótdíj fejében. A meg holt tag utódja 40 új forintot kap, mely összszeg a társulati könyveske előmutatása alkalmával azonnal kifizetettik. Az első osztály már megalakult, s jótékonyágnak jelét adá, midőn e hó 4-én meghalálozott kőmíves, hátrahagyott gyermeke azonnal megkapta a 40 ftot.

Gyöngyösön f. hó 1-én a helybeli népkörben az árvízkarosultak javára rendezett hangverseny nagyon látogatott volt; zsufolásig tömött termek előtt jó kedvvel adak elő az illetők szavalati s zenészi darabjaikat. A tiszta jövedelem 152 ft és 50 kr o. é. valamint még 100 ftnál több, mely aláírások után gyűlt be, már el is küldetett rendeltetési helyére.

A Gyöngyös városában felállítandó kisedővoda javára. f. évi martius 12-én a casino teremében, műkedvelők által előadandó zene- és szavalati estély műsorozata.

Első szakasz. 1. Nyitány Portici néma című dalműből, zongorán nyolce kézre, előadva Fux Karolina, Theindl Mária, Skultéty Stefani, és Jeszenszky Irma urhölgyek által. 2. „Ki volt nagyobb?” Tóth Kálmántól, szavalja Baill Ida urhölgy. 3. „Magyar népdalok,” zongora kísérete mellett, énekl Dádányi Euphrosina urnő. 4. „Zách Klára,” költemény Arany Jánostól, szavalja Zalár József. 5. Abránd Troubadour című dalműből, zongorán előadva Fux Karolina urhölgy által.

Második szakasz. 1. Magyar népdalok, zongora kísérete mellett, énekl Polyák György ur. 2. „Vörösmarthy emléke,” zongorán, Fux Karolina urhölgytől. 4. Magyar népdalok, zongorakíséret mellett, énekl Dádányi Euphrosina urnő. 5. Abránd, Beatrice di Tenda című dalműből, zongorán négy kézre, előadva Fux Karolina és Theindl Mária urhölgyek által.

Kezdet esti 7 órakor. Helyárok: számozott szék 1 ft. Aló hely 50 kr o. é. Számozott szék jegyek előre kaphatók Horner István intézeti alelnök urnál; — este a pénztárnál. Külön adakozások hálás köszönettel fogadtatnak el.

Az első magyar általános biztosító társaság által Eger és vidékére nézve az életbiztosítás körüli ügyködéssel megbízott Gosztonyi József ur e rövid idő alatt kifejtett buzgalmat s tapintatos el-

járását a nevén, öt — mit gyék- és Jász felügyelői ez Helyesen.

A „G K a c z k o w s s 4000 ft bírvesztésére ite által megerős

— Szilásáról ezeket a törvényszék e tönörrel bírk lakásán kuta esetre compr néktil a Kár hallatszák, a b vannak azon ó társzati párt a k magyar emigr erre vonatkoz egyik legjobb Mezey) közele gatás Szilágyi Ez leend való rendőrhatalóság társánál, ki ne nek írja mag D... ur Czini írja — ki szül vatott, hogy P lag oda inté adjon. Ugy lát kelégitők volt szabadon boes

— Az u. vetkezőkben a cellár: 24,000 cellár: 12,600 ft évi fizetés, e

A „Mag Mór veszi át. tán a cautiót a hónap elmúltá ugy hiszszük u

— Érkő

Töredékek

„A ki ne tengerre s mely mai nap ségéből s igaz hullámokon s a viharral.

Sokak sz dást így reform jen a protestan Egy lonc kiállhatatlan a szeretőnek a le vasárnap a fra buesújáró hely angol szerint városnak kelle ben mindenütt Szombat e s kben áll, az távolból hang elenyészik; az a helyeiken vi „hansora”, az mind haza tak házak, vendég városban teme ezia mondja.

De aludju éjfel, s ebben álom.

Reggeli 5 s egy benső ér Nem soká háziasszony ké mert templomb gelit kinek föla kopogtatnak. „ hozzák a theat egy eddig szok biblia, melyben zsolttár egy sza Angliában egy adják a biblia házi eszközt.

Később a hiv bennünk t minden nagyolyt az illető h

Oly valan a londoni vasá oka, hogy ma

*) Kár volt v látott.

alatt, elénekelvén

és később ad szá-

tiszta jövedelem

lakoma, mely-

hölgyei oly számo-

gették-e keblökben

ha a lakoma vé-

betni? S valóban

egy kis esendes

is zártkörű összejő-

zottan s kérelmet-

szép hölgyeink; a

nk táncolni!

r s ulat helyi osz-

tanartá első tanács-

valának a követke-

rint a tagok száma

szert az eddig be-

gült 386 frt

ére és átalán az el-

tervezet kidolgozá-

i; d) a város felkes-

ognak kiosztani; e)

rásáról, külön intéz-

ményéről a társulat

elnökileg értesített

a pesti központi vá-

gy leginkább a gya-

gyanusítók elnémitá-

ított czélokra való mi-

egri választmányt is

y) a választmány kö-

János elnök urnak,

mondott jeles elnöki

fedezni szives volt;

eréssel értesült a bi-

exja ugyan e beszé-

mi s megyszerzte ki-

23-án alakult meg

sefről nevezett

társulat. Ngs és

z. kanonok és plebá-

terjesztőjét R a d á

rott tag kíséretében

ültekhez a plebánus

tegetvén e társulat

járását a nevezett társulat igazgatósága méltányol-
ván, őt — működési körének Heves és Borsod me-
gyék- és Jászokm kerületekrei kiterjesztésével —
felügyelői czimmal és teendőikkel ruházta föl. —
Helyesen.

— A „Glos“ című lengyel lap szerkesztője
K a e z k o w s k i Zsigmond két évi súlyos börtönre
s 4000 frt bírságra vagyis ennyi összegű cautio el-
vesztésére ítéltetett el, s ez ítélet a legfőbb tszék
által megerősített.

— Szilágyi Virgil volt képviselő elfogató-
sáról ezeket írja a „Botschafter“: A pesti katonai
törvényszék egy auditorja, még két egyén s a börtön-
őrrel bérkoesiban külfeltek ki, hogy Szilágyi
lakásán kutatást tegyenek. Az eredmény minden-
esetre compromittáló volt, mert Szilágyi haladék
nélkül a Károly-kaszárnyába kísértetett. — Mint
hallatszik, a hatóságok azt hiszik, hogy nyomában
vannak azon összeköttetéseknek, melyekben, a ha-
tárzati párt a külföld s nevezetesen a Turinban levő
magyar emigránsokkal állt, s hogy Szilágyi urnál
erre vonatkozó levelezéseket találtak. Szilágyi
egyik legjobb barátja dr. Grünfeld (magyarosítva:
Mezey) közelebb fogatott el Peschierában s ez elfo-
gató Szilágyival való szintén összefüggésben van.
Ez leend valószínűleg annak oka is, hogy a pesti
rendőrhatalóság a „Magyar Izraelita“ egyik munka-
társánál, ki nevét megmagyarosítva szintén Mezei-
nek írja magát, házkutatást tett. ... Tegnapelőtt
D... ur Czinkotáról — mint szintén nevezett lap
írja — ki született lengyel s volt tiszt, Budára hi-
vatott, hogy Párisnál folytatott levelezései s állító-
lag oda intézett szállítmányairól felvilágosítást
adjon. Ugy látszik azonban, hogy a felvilágosítások
kielégítőek voltak, mert D... ur legalább azonnal
szabadon bocsátott.

— Az új kancellárok fizetései a kö-
vetkezőkben állapítottak meg: Első magyar kan-
cellár: 24,000 ft; másodikk: 11,050 ft; erdélyi kan-
cellár: 12,600 ft; horvát-slavon kancellár: 10,400
ft évi fizetés, és 1050 ft lakás-pénz.

A „Magyar Sajtó“ szerkesztését J ó k a y
Mór veszi át. A „Jövő“ című politikai lap, miu-
tán a cautiót az ennek letételére engedélyezett két
hónap elmúltával sem bírta letenni, megszűnt —
ugy hisszük csak ideiglenesen.

— E r k ö v y Adolf értesíti a londoni kiállí-

tásra utazó hazánkfiait, hogy az általa és T é r e y
Pál ur által képviselt vállalat részéről az állami
vaspálya-igazgatóságnál lépések tétetvén, ez utób-
binak azon határozatát vette, hogy az állami vas-
pályán, tehát a pest marcheggi és a brünbodenba-
chi vonalon 30% ágio felszámítással a londoni
kiállításra utazó hazánkfiait, a 2-ik helyen, az igaz-
gatóság féláron szállíttatja, s hogy hasonló eljá-
rásra a többi vaspálya-társulatokat is felszólította,
kik azonban még nem válaszoltak.

— A P. H. a közelebb megjelent „A magyar
tudományos akademia személyzete“ című füzetből
a következő statisztikai adatokat állítá össze: Az
igazgató tanács (a két elnökön kívül) 33 tag-
ból áll. A nyelv és széptudományi osz-
tály: 14 tiszteleti, 40 rendes, és 13 külső lev. ta-
got; a philosophiai osztály: 2 tiszteleti, 3
rendes, 17 levelező tagot; a törvénytudomá-
nyi osztály: 7 tiszteleti, 6 rendes, 14 levelező,
7 külső levelező tagot; a történelmi osztály:
3 tiszteleti, 6 rendes, 32 levelező, 16 külső levelező
tagot; a matematikai osztály: 1 tiszteleti, 6
rendes, 12 levelező, és 7 külső levelező tagot; a ter-
mészettudományi osztály: 4 tiszteleti, 8
rendes, 30 levelező, és 18 külső levelező tagot szám-
lál. A nyelvtudományi állandó bizottság 1856.
állított fel és 9 tagból áll. A régi magyar nyelv-
emlékeket gyűjti és szerkeszti 1834 óta Toldy
Ferencz. Az 1844-ben rendszerezett magyar
nagy szótár szerkesztője: Czuczor Gergely
és Fogarassy János urakból áll. A törté-
nelmi bizottság 1854-ben, az archaeologiai
1858-ban, a statisztikai 1860-ban, a mathe-
maticai és természettudományi pedig
szintén 1860-ban állított fel. Az első 9, a máso-
dik 11, a harmadik 9, a negyedik pedig szintén 9
tagot számlál. Az akademia alapítási évében, 1830-
ban megválasztott tagok közül élnek még: Gróf
Andrássy György, Bartal György, hg. Batt-
hányi Filöp, gróf Károlyi György, gr. Re-
viczky Ádám, Vághy Ferencz, Toldy Ferencz,
Balogh Pál, Gebhardt Ferencz, és Bugát
Pál. Az akademia összes tagjainak száma: 287.

— Magyarország kir. helytartója
minden t. megye és kerületi kormányzóhoz körleve-
let bocsátott, mely szerint a volt alkotmányos me-
gyei (kerületi) vagy városi tisztviselők több idő-

szaki lapban, ha felöltik vagy irántok valamely
közlés tétetik, oly formán idézetnek, mintha még
mindig az általuk viselt állásban volnának. Nehogy
ezen közlések folytán az olvasó-közönség továbbra
is félrevezetessék, felkéretnek az illetők, miszerint,
a megyékben vagy kerületben létező, vagy ezután
keletkezendő időszakos lapok sajtórendőri átvizsgál-
tatásánál ezen körülményt szem előtt tartásuk, s az
e részbeni visszaéléseknek a kellő küzgalítás esz-
közlése által elejét vegyék.

— Azon „Egy katolikus“, ki az Egri Posta
f. é. 9. számában azon gyűjtés ellen felszólalt,
melyet az „Idők Tanúja“ pápa ő szentsége részére
a végből indított meg, hogy a szorongatott szent-
atyának, ki maga sem bővelkedik, és még is a
kevesből is tud a szűkölködők számára elszakítani,
a vizkárosultaknak nyújtott 2,000 fr. hálás fűi
szívvel, a mi feleslegünkből megtérítették; s ki
ezen gyűjtést nem szépnek, címét nem tiszt-
ességek lenni állította, ezennel felszólítatik,
sziveskednék nyilvánítani: valjon a péterfiliák
gyűjtését is lealacsonyítónak, nem szép-
nek, nem tisztességesnek tartja-e, vagy
nem? Ha nem sziveskednék tovább okát adni:
miért tartja az „Idők Tanúja“ gyűjtését nem szép-
nek, lealacsonyítónak, nem tisztessé-
gesnek? miszerint mi is okulhassunk, s tájékozhas-
suk magunkat.

„Egy másik katolikus.“ *)

Szerkesztői figyelmeztetés.

Egyszer-mindenkorra kijelentjük, hogy a névtelenül
hozzánk beküldött közleményeknek semmi szín alatt helyt nem
adunk.

— R... y és Sz. uraknak Pesten: mindkettő magán le-
velünket veszi e napokban.

— Bécsi t. levelezőknek: Mit csinál a reichsrath?

VÁSÁRI TUDÓSÍTÁS.

Eger, mart. 7. A mai csekély hetivásáron a középárak va-
lának: tisztabuza 8 frt 40 kr, kétszeres 7 frt, rozs 6 frt, árpa
4 frt, tengeri 5 frt 20 kr, zab 3 frt — köblönkint.

*) Arra kérjük a felszámolókat, sziveskedjenek a felvetett
kérdés megvitására más, szerény lapunknál erre nézve ille-
tőbb közlőnyt kiszemelni. Szerk.

TÁRCSA.

Törödékek egy tüzre vetett naplóból. *)

I.

A vasárnap Londonban.

„A ki nem tud imádkozni, menjen a
tengerre s ott megtanul“ — régi közmondás,
mely mai nap márt sokat vesztett hajdani jelentő-
ségéből s igazságából. Az emberi ész uralkodik a
hullámokon s a gőz majd mindig győztesen küzd a
viharral.

Sokak szerint helyesebb volna e közmon-
dást így reformálni: „a ki nem tud imádkozni, men-
jen a protestans Angliába s ott megtanul.“

Egy londoni vasárnap a fölfeltes utazónak
kiállhatatlan unalmas, s ellenben egy vizsgálódni
szeretőnek a legnagyobb élvezetet nyújtja. London
vasárnap a francia szerint temető, a német szerint
bucstűjő hely, a spanyol s olasz szerint zárda, a
angol szerint olyan, minőnek minden keresztény
városnak kellene lenni, s szerintem templom, mely-
ben mindenütt imádkoznak s prédikálnak.

Szombat esti 12 órakor, mint a kísértetes me-
sékben áll, az utolsó títésre az örökös zaj, mintegy
távolból hangzó menydörgés lassankint egészen
elenyészik; az eddig népes utcák puszták lesznek,
a helyeiken virasztó bérkoesik, a szeszélyes alaku
„hansora“, az oriás omnibus, a 4 kerekű „cab“ —
mind haza takarodik; a boltok, az ugy is ritka kávé-
házak, vendéglők, báltermek bezáratnak; az egész
városban temetői csend uralkodik — mint a fran-
czia mondja.

De aludjunk tovább, hisz még csak most mult
éjfé, s ebben a szokatlan csendben oly jól esik az
álom.

Reggeli 5 órakor a harangok zúgása költ föl
s egy benső érzélem nem hágy alunni.

Nem sokára fölkelünk, mert eszünkbe jut a
háziasszony kérése: hogy ma hamarabb keljünk föl,
mert templomba akarnak menni, s nem lesz a reg-
geli kinek föladni. Még föl sem öltöztünk jól s már
kopogtatnak. „Come in“ E szóra fölnyilik az ajtó s
rögtön a theat. Azonban ez alkalommal a tálcán
egy eddig szokatlan alakú tárgy van, s ez egy oriás
biblia, melyben az illető napra szóló evangélium s
szóltat egy szalag által van megjelölve. Különb
Angliában egy kibérelt szobához csak ugy hozzá
adják a bibliát, mint akarmely legszükségesebb
házi eszközt.

Később a házi ur jön be s ünnepélyesen meg-
hív bennünket templomjukba; mert Londonban majd
minden nagyobb utcának saját temploma van, mely-
et az illető hívek aláírás útján építettek.

Oly valami különös egy continensi utazónak
a londoni vasárnap. Nem tudjuk megfogni, mi az
oka, hogy ma reggel a sipító tejárus, a dörmögő

mészáros, a csemetyis pékinas oly sokáig nem jön,
holott máskor ezek kiabálása szokott bennünket
fölbreszteni. Talán későbben jó. Nem. Ma elma-
rad, mert vasárnap van s a templomba ment. Men-
jünk mi is.

Kiléptünk az utcára, melyek telvék ünne-
pies öltözött emberekkel, kik földre süttöt szemekkel
sietnek el mellettünk a templomba. Megállunk az
utca szögletén, hol rendesen omnibusz szoktunk
ülni, ha a Citybe akarunk menni. Várunk s a más-
kor egymást érő omnibusz ma épen nem mutatkozik.
Békétlenkedni kezdünk s futunk valamely közle-
suar-re, hol a cab-ek s hansom-ek szoktak állani,
s ma egyet sem találunk állani ott. Békétlenkedni
kezdünk s ekkor jut eszünkbe, hogy ma vasárnap
van. Ballagunk tehát szép csendesen gyalog, s
hasonlóan ballag az őssökkel bíró aristocrata s a mil-
liomos tözsér, kiknek fogatok állnak rendelkezé-
sükre, mert ma a eselédnek templomba kell menni,
s az állatokat pihentetni, minthogy ma vasárnap
van. Az oly ur, ki vasárnap eselédjeinek valami
dolgot merne adni, nem kapna eselédet, s egy va-
sárnap kocszini akaró ur nem egyszer ki van teve
a eselések bántalmazásainak s szitkainak. Szóval
London „bucstűjő hely“ mint a német
mondja.

A templomba értünk, hol szemeknek szok-
atlan látvány tűnik föl. A templomot egészen telve
találjuk, ugy hogy nem mehetünk tovább az ajtó-
nál. A székek telvék s még is egy percz alatt hely
van csinálva, s mi illendően felszólítottunk annak
elfogadására. Alig ülünk le s ime egy felöl egy ifju,
másfelöl egy éltes aszonság közeledik, s minket
magukkal visznek az első karzatra, hol selyemmel
bevont helyet s ruganyos térdeplőt kapunk, még
pedig az első sorban, honnan az egész templomot
beláthatjuk, s rögtön észreveszszük, hogy a tem-
plomban csakugy megjelen az ifju, mint az agg, a
férfi mint a nő, a gazdag mint a szegény, az ur
mint a szolga, a katona mint a pap, és sokszor a
hajporos inast, kocszist ott látni a székekben ura s asz-
szonya mellett.

Mi kényelmes helyünkről egy-egy pillantást
vetünk lopva a templomba, s ezt annál bátrabban
teszszük, mert rögtön észrevenni, hogy az idegent
máskor annyira megbámuló angol itt idegen öltö-
zetünk daczára észre sem vesz bennünket, csak
szomszédjaink sietnek a magukkal hozott köny-
vekből egyet átnyújtani.

Az anglican vallás rendes istenitászleti zsol-
tárok énekléséből, ima- s predicatiónból áll. Rende-
sen két óráig s néhasokkal tovább tart s vasárnapon-
kint kétszer délelőtt s délután tartatik. Végeztével
mindenki a kített perselybe vet a szegények szá-
mára s más ajtatos czélokra s azután siet haza
Szentrírást olvasni.

Londonban vasárnap egy ismeretlen éhhel hal-
hat, az unalom megölheti, mert a vendéglők zár-
vák, s csak a kis ajtó van nyitva a rendes vendégek
számára. Azonban ez alkalommal sokkal kevesebb
félélt készítenek, mint rendesen, mert nem érkeztek,

minthogy templomban voltak. Az ujságok ki nem
adatnak. A post a ki nem nyitattik s nem is indul,
a vaspálya kevesebb szer mint rendesen s bajó
messzeútra soha. Színház s más nyilvános mulató
helyek zárva, nyilvános helyek, tarsasági kertek
s gyűjtemények a közönség számára zárva, s csak
partfogás útján lehet bejutni. A spanyolnak s olasz-
nak igaza van: London vasárnap „zárda“, mert az
angol vasárnap nem megy senkihez, de nem is fo-
gad magánál senkit, vagy csak ritkán kitüntetés-
képen; egész nap imádkozik s nem olvas mást csak
bibliát.

Velem történt egy eset, hogy egy fiatal angol
régí ismerőm, nem levén máskor érkezésem, vasár-
nap reggelre hívott magához „lunch“re (reggeli
féle). Azonban mielőtt hozzáfogtunk volna, tem-
plomba vitt, honnan visszatérve neki dolga levén,
Bullwer egy regényét fogtam kezembe, mit ő azon-
al ijedve kapott ki kezemből s azon ürügy alatt,
hogy egy könnyebben érthetőt ad, kezembe nyo-
mott egy nagy bibliát.

Az idegennek különösen feltűnik az, hogy az
angol beszéd közben mindjárt a hitre tér s legyen
az nő vagy férfi, pap vagy katona, anglican, metho-
dista, quaker vagy unitarius — mind megtér-
ítési törekedik, s mind saját hitét dicséri.

Délután az angol a parkokba megy sétálni, hol
négy — öt csoport áll néha egymás mellett, melyek
közepén methodista vallású egyének, pap, katona,
tözsér, vagy bárki más, óráig prédikál az ott kö-
rülálló, föltett kalappal s szivarozva hallgató kö-
zönségnek. Este felé ismét két óráig tartó ajtatos-
ság. S így nekem is igazam van, midőn azt állítom,
hogy London vasárnap „templom.“

Számos anecdotát beszélnek a londoni vasár-
napokról, s különösen a francia minden Párisból
Londonba menő utast előre megismert az angolok
e „különc“ szokásával.

Hogy olvasóim lássák, mennyire ajtatos nép
az angol, fölemlitem, hogy az angol egyház a szá-
razföld majd minden nagyobb városaiban tart pre-
dikátorokat angol utasok számára. Ily városok ne-
vei aztán az ujságokban hirdettetnek, az utazó köny-
vekbe beiratnak s az utasok figyelmeztetnek,
hogy szombaton ily városból ki ne induljanak,
minthogy közelében nem találunk majd illő helyet
a vasárnap eltöltésére. S hogy az angol törvény
mennyire tisztelben tartja a vasárnapot, legjob-
ban bizonyítja azon szakasza, hogy a különben oly
szigoruan üldözött adószokat szombat esti 12 órától
vasárnap esti 12 óráig az utazán sem szabad el-
fogni.

Ilyen a vasárnap Londonban, s így tart az
egész éjfélig, mikor aztán az utolsó varázs títésre
megindulnak az oriási gép kerekei, a kábító zaj, a
fojtó gőz, a nyargaló élet előbbi folyamában van,
mintha meg sem szakadt volna.

A ki nem tud imádkozni, menjen a protestans
Angliába. Kormos Béla.

*) Kár volt vele ily méltatlanul bánni, mielőtt napvilágot
látott. Szerk.

